

ČEZMEJNA DANTEJEVA POT

DANTEJEVE LEGENDE

Med mitom in zgodovino na obmejnem območju

Italija / Slovenija

Dvodnevni izlet

Trajanje: 2 dni**POTEK:**

1. dan: Tolmin (Slovenija) → San Daniele del Friuli (po izbiri) → Tolmeč → Prampero (Italija)
2. dan: projekti literarnega turizma – podgorsko območje in okolica Pordenona (3 izbire)

Tema: od Dantejevih legend ob meji do povezane mreže literarnega turizma v Furlaniji - Julijski krajini

KRAJŠI OPIS POTI

Predvidena pot ponuja možnost odkrivanja čarobnosti Dantejevih legend na obmejnem območju med Italijo in Slovenijo. Prvi dan si boste lahko po prihodu v Tolmin v njegovi bližini ogledali Tolminska korita z Zadlaško jamo (znano tudi kot Dantejeva jama). V Tolminskem muzeju hranijo Dantejev doprsni kip, ki ga je izdelal Mario Moschi (1929). Na drugi strani meje v kraju San Daniele del Friuli je v knjižnici Guarneriana na ogled znani Fontaninijev kodeks. Tolmeč, osrednje mesto Karnije in partner v Interregovem projektu DANTE, je kraj, iz katerega izvira znameniti Dantejev zapis v furlanščini »*Ce fastu?*«. Pot se zaključi z ogledom gradu Prampero v kraju Magnano in Riviera, ki varuje legendo o Dantejevi noči v tisočletnem gradu. Naslednji dan je namenjen projektom na temo literarnega turizma. Na voljo so tri alternative: gorska pot z naslovom *Od Arzina do Celline (Dall'Arzino al Cellina)*; druga izbira ima naslov *Avtorski sprehodi (Passeggiate d'Autore)*, v spremstvu živečih avtorjev; tretja izbira z literarnim projektom *Torrato di Chions* pa vodi po Pasolinijevih poteh v San Vito al Tagliamento.

1. DAN — TOLMIN → TOLMEČ → PRAMPERO

PROGRAM – 1. DAN

Prihod v Tolmin (Slovenija)
Tolminska korita in vhod v jamo
Dantejeva jama
Tolminski muzej: Dantejev doprsni kip in stalna razstava
Prečkanje meje z Italijo
Prihod v Tolmeč: Karnijski muzej in staro mestno jedro
Srednjeveški stolp Picotta in ulica Oscura
Grad Prampero v kraju Magnano in Riviera
Nočitev

SLOVENIJA

Dantejeva jama v Tolminu

Tolminska korita, Tolmin, Slovenija

Lokacija: Tolminska korita, dostop iz centra Tolmina (približno 2 km)

Urniki: april–oktober: 8:00–20:00 | november–marec: omejen dostop

Vstopnina: odrasli 7 EUR | karta s popustom 5 EUR | otroci do 6 let brezplačno

Dostopnost: težje dostopno – stopnice in zahtevna pot v naravi

Informacije: dolina-soce.com/tolmin-gorges

Legenda pripoveduje, da je veliki pesnik obiskal te soteske in korita. Najstarejša omemba Dantejevega obiska v teh krajih je v geografskem delu *Cosmographia* avtorja Enee Silvia Piccolomini (1457). Nemški literarni zgodovinar Bassermann (1902) je bil trdno prepričan, da je Dante osebno obiskal jamo, in je navedel, da se to jasno vidi iz opisa v zadnjem spevu Pekla. Po Bassermanovem mnenju je bila jama pravzaprav »model brezna, v katerem se nahaja Lucifer«, medtem ko vzpenjanje navzgor v Postojnski jami predstavlja izhod iz pekla (Ziliotto, 1949). Geografske povezave s slovenskim prostorom vključujejo Cerkniško jezero kot vzorec za ledeno jezero Kocit in hrib Javornik (v izvirniku *Tambernicchi*, dvajtrideseti spev Pekla, 28. verz).

Zanimivosti:

- ◆ Dantejeva jama – legendarna jama
- ◆ Tolminska korita – viseči mostovi in slapovi
- ◆ Sotočje reke Tolminke in potoka Zadlaščica

Tolminski muzej – Dantejev doprski kip

Mestni trg 4, 5220 Tolmin, Slovenija

Lokacija: Mestni trg 4, v središču Tolmina

Urniki: torek–petek 9:00–16:00 | sobota–nedelja in prazniki 13:00–17:00 | zaprto ob ponedeljkih

Vstopnina: odrasli 5 EUR | karta s popustom 4 EUR | družine 10 EUR

Informacije: tol-muzej.si

Tolminski muzej, ki domuje v nekdanji Coroninijevi graščini, hrani Dantejev doprski kip, delo italijanskega kiparja Maria Moschija iz leta 1929. Na podstavku spomenika je pisalo: »Dante ob mejah, ki jih je načrtal Bog. Firenze italijanskemu Tolminu.« Za slovensko prebivalstvo je kip postal simbol prisilnega poitalijančenja. Po koncu druge svetovne vojne so ga iz središča mesta odstranili. Danes je po obnovi kip razstavljen kot zgodovinski vir.

Okolica Tolmina:

- ◆ Patriarhov dvor – zgodovinska stavba, tradicija oglejskega patriarhata
- ◆ Bevkova domačija – rojstna hiša Franceta Bevka (1890–1970), Zakojca pri Cerknem | muzej-idrija-cerkno.si
- ◆ Domačija Cirila Kosmača – rojstna hiša Cirila Kosmača (1910–1980), Slap ob Idriji | soca-valley.com

ITALIJA

Tolmeč — Mesto Dantejevega »Ce fastu?«

Osrednje mesto Karnije, Videm, Furlanija - Julijska krajina

Lokacija: Tolmeč, osrednje mesto Karnije (Videm)

Informacije: comune.tolmezzo.ud.it

Dante v Karniji: danteincarnia.it

Tolmeč, partner v Interregovem projektu DANTE, je mesto, v katerem po ulicah odmeva znameniti »Ce fastu?«, ki ga je Dante citiral v delu o ljudskem jeziku *De Vulgari Eloquentia* (I, xi). Prvi zgodovinski zapisi o Dantejevem obisku v Furlaniji segajo v začetek 16. stoletja. O tem sta pisala Giovanni Candido v svojem delu *Commentariorum Aquilejensium libri octo*, ter Iacopo Valvasone iz Maniaga v delu *Successi della Patria del Friuli* (iz 16. stoletja, objavljeno leta 1823).

Zanimivosti:

- ◆ Museo Carnico M. Gortani – karnijska umetnost in izročilo
- ◆ Stolp Picotta – razgledna točka nad mestom Tolmeč in okoliškimi dolinami
- ◆ Ulica Oscura – srednjeveška ulica
- ◆ Staro mestno jedro z vodnim kanalom in stolnica sv. Martina
- ◆ Palača Frisacco – razstavni prostor

Grad Prampero

Magnano in Riviera (Videm)

Lokacija: Magnano in Riviera (Videm)

Urnik: pon., tor., sre., pet.: 11:00–13:00 | čet.: 11:00–13:00, 15:30–18:30 | sob.–ned. zaprto

Vstopnina: preverite

Dostopnost: delna

Informacije: comune.magnanoinriviera.ud.it

Po lokalnem izročilu naj bi Dante nekaj časa bival v gradu Prampero. V sklopu projekta *Dante la notte nel castello millenario: la storia a portata di click* (Dantejeva noč v tisočletnem gradu: zgodovina na klik) je nastala brezplačna mobilna aplikacija (iOS / Android, italijansko / angleško) s 360 stopinjskim virtualnim ogledom prostorov in avatarjem dvornega norčka v vlogi virtualnega vodiča, na voljo s kodo QR.

Guarnerijeva knjižnica – Fontaninijev kodeks (neobvezno)

Ulica Roma, 1, San Daniele del Friuli (Videm)

Lokacija: Ulica Roma, 1, San Daniele del Friuli (Videm)

Urnik: preverite posodobljeni urnik

Vstopnina: preverite

Dostopnost: dostopno

Informacije: guarneriana.it

Guarnerijeva knjižnica je bila ustanovljena leta 1466 in je najstarejša javna knjižnica v Furlaniji. V knjižnici se hrani Fontaninijev kodeks Božanske komedije, eden od šestnajstih srednjeveških prepisov Dantejevega dela, prisotnih na ozemlju Furlanije.

DANTEJEVI KODEKSI V FURLANIJ

V Furlaniji - Julijski krajini se hrani šest Dantejevih rokopisov, ki pričajo o veliki ljubezni do Danteja na tem območju (G. Vale). Trije pomembnejši kodeksi:

- ◆ Guarnerijeva knjižnica (*Biblioteca Guarneriana*) v kraju San Daniele del Friuli – Fontaninijev kodeks
- ◆ Nadškofijska in Bartolinijeva knjižnica (*Biblioteca Arcivescovile e Bartoliniana*) v Vidmu – Bartolinijev kodeks
- ◆ Knjižnica Univerze v Vidmu (*Biblioteca dell'Università di Udine*) – Floriov kodeks

Claricinijev kodeks, ki je bil po Griggijevi oceni prepisan v Čedadu, je edini, za katerega obstajajo dokazi o tem, da je bil izdelan v Furlaniji (Favaro, 2017, 26).

2. DAN — POTI LITERARNEGA TURIZMA

TRI ALTERNATIVNE POTI

Drugi dan je namenjen literarnemu turizmu podgorskega območja in okolice Pordenona. Projekti zajemajo širše območje. Predstavljene so tri alternativne poti, od katerih vsako lahko opravite v enem dnevu. Predlagane poti je mogoče delno kombinirati glede na časovno razpoložljivost in interese skupine. Nekateri projekti vključujejo dogodke in vodene ogleda na določen dan. Priporočamo, da te podatke preverite v posodobljenem koledarju.

IZBIRA A: OD ARZINA DO CELLINE – FURLANSKI DOLOMITI

PROGRAM IZBIRE A

Vito d'Asio: začetek literarne poti
Casa Andreuzzi – muzejska rojstna hiša
Grad Cecconi
Žvepleni izviri
Navarons, naselje pri Medunu
Jezero Barcis in dolina reke Celline (Val Cellina)
Povratek

Od Arzina do Celline: skale in pesniki pripovedujejo

46 km dolga turistično-literarna pot

Lokacija: Vito d'Asio → Navarons di Meduno → Barcis in Val Cellina

Urniki: vedno odprto z možnostjo samostojnega ogleda

Vstopnina: brezplačno

Dostopnost: počasni in trajnostni kulturni turizem, namenjen manjšim skupinam

Dogodki: interpretativno branje, glasba in gledališke predstave na določene datume – preverite koledar

Informacije in koledar dogodkov: ecomuseolisaganis.it

Projekt promovira kulturno dediščino dežele s 46 km dolgo turistično-literarno potjo, na kateri se pripoved prepleta s sodobno tehnologijo. Izpostavljeni so trije avtorji, ki so tesno povezani z območjem furlanskih Dolomitov, pa tudi z Dantejem in ideali italijanskega narodnega preporoda. Pot združuje fizično potovanje po krajih in metaforično potovanje skozi čas. Po poti je predviden tudi obisk naselij in krajev, ki so kulturno in naravoslovno zanimivi.

Krajši opis poti:

- ◆ Vito d'Asio – naselje, v katerem se začne literarna pot
- ◆ Casa Andreuzzi – muzejska rojstna hiša domoljuba iz časov narodnega preporoda
- ◆ Grad Cecconi – grajska arhitektura v furlanskih Dolomitih
- ◆ Žvepleni izviri – naravni žvepleni izviri
- ◆ Navarons di Meduno – zgodovinsko naselje
- ◆ Jezero Barcis – alpsko jezero v dolini reke Celline, konec poti

IZBIRA B: AVTORSKI SPREHODI – ŽIVA KNJIŽEVNOST

PROGRAM IZBIRE B

Avtorski sprehodi so vodene izkušnje v spremstvu književnih ustvarjalcev na določen datum. Predvidene poti lahko kadar koli samostojno prehodite. Izberete lahko eno ali dve poti med štirimi na voljo (vsaka traja 2–3 ure).

DOPOLDAN (izbirni program):

Sprehod z Albertom Cancianom: Clauzetto in Pradis (delno dostopno)
ali

Sprehod s Tulliom Avoledom: Pinzano al Tagliamento
Kosilo v bližini

POPOLDAN (izbirni program):

Sprehod z Odette Copat: Pordenone (dostopno)
ali

Sprehod z Odette Copat: Lago (jezero) della Burida, Porcia (dostopno)

Povratek

Avtorski sprehodi (Passeggiate d'Autore)

Literarne poti z živečimi pisatelji iz Furlanije - Julijske krajine

Urnik: trajne poti, ki jih lahko prehodite sami

Vodeni sprehodi: vnaprej določeni dnevi za srečanja s pisatelji – preverite koledar

Vstopnina: brezplačno

Informacije in datumi: fiumecheccanta.it

Avtorski sprehodi (*Passeggiate d'autore*) so projektna ponudba turistično-literarnih poti, posvečenih književnim delom še živečih pisateljev in pisateljic, povezanih s Furlanijo - Julijsko krajino, kot so Enrico Galiano, Tullio Avoledo, Alberto Cancian in Odette Copat. Predvideni so trije sprehodi, ki so primerni za vse. Vodijo jih avtorji po krajih, ki so navdihnili njihova dela. Sprehode so posneli profesionalni izdelovalci videoposnetkov. Kratki dokumentarni videoposnetki so na voljo na spletu.

Ponujene poti:

- ◆ Sprehod z Odette Copat: Pordenone – dostopno (klančine in pločniki)
- ◆ Sprehod z Odette Copat: Lago (jezero) della Burida, Porcia – dostopno
- ◆ Sprehod s Tulliom Avoledom: Pinzano al Tagliamento – dostopno
- ◆ Sprehod z Albertom Cancianom: Clauzetto, Pradis – delno dostopno (stopnice in steza)

Druge literarne poti skozi različne kraje: Tramonti di Sotto, Lago (jezero) di Redona, Movada in Ragogna.

IZBIRA C: PASOLINI IN NJEGOVO KNJIŽNO USTVARJANJE NA OBMOČJU PORDENONA

PROGRAM IZBIRE C

Odhod proti kraju San Vito al Tagliamento

Po Pasolinijevih sledih: trgi v San Vitu (potopitvena pot)

Povezava z mestom Casarsa della Delizia (Pasolinijevi kraji)

Kosilo v bližini

Lâ di là / Andare oltre: Torrate di Chions

Starodavni grajski stolp

Vila Perrotti v Chionsu

Književni park Ippolito Nievo Cordovado (po izbiri)

Povratek

Po Pasolinijevih sledeh: San Vito al Tagliamento

San Vito al Tagliamento (trg in občinska stavba)

Lokacija: San Vito al Tagliamento (Pordenone) in povezava do Casarsa della Delizia

Urniki: digitalno opremljeni ogled je vedno mogoč, predviden tudi za samostojni ogled

Vstopnina: brezplačno

Dostopnost: dostopno

Spominska slovesnost: predvidena v novembru (50. obletnica) – preverite koledar

Informacije: comune.san-vito-al-tagliamento.pn.it

Turistično-literarna pot s potopitvenim digitalnim ekosistemom: interaktivni zemljevid, koda QR, multimedijske vsebine in pripovedovanje v razširjeni resničnosti. San Vito al Tagliamento je tesno povezan s krajem Casarsa della Delizia, kjer je Pasolini preživel otroštvo in mladost ter napisal svoje prve poezije v furlanskem jeziku.

Lâ di là / Andare oltre – Torrate di Chions

Torrate di Chions (Pordenone)

Lokacija: Torrate di Chions (Pordenone)

Stanje: projekt je zaključen – pot in stolp sta še naprej odprta za obiskovalce

Dostopnost: dostopno

Informacije: comune.chions.pn.it

Projekt *Lâ di là / Andare oltre* ima svoje izhodišče v literarnem kraju Torrate, simbolu raznolikosti, ki je povezan z drugimi furlanskimi kraji prek avtorjev in ustvarjalnih idej. Aktivnosti: pripovedni sprehod, branje pri starodavnem grajskem stolpu.

Kraj dogajanja:

- ◆ Torrate – literarno izhodišče, starodavni grajski stolp
- ◆ Vila Perrotti v Chionsu – razstavni prostor | pet. 18:00–20:00, sob. 10:00–13:00 / 15:00–19:00, ned. 10:00–13:00 / 15:00–19:00

Književni park Ippolito Nievo Cordovado (po izbiri)

Cordovado (Pordenone)

Literarni park, posvečen avtorju dela *Spovedi Italijana (Confessioni d'un Italiano)*. Nahaja se na cesti, ki povezuje San Vito in Chions.

DODATNI NASVETI

LITERARNI PARKI V FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI

- ◆ Park Ungaretti v Zagraju (Gorica) – park, posvečen Giuseppeju Ungarettiju
- ◆ Literarni park Ippolito Nievo Cordovado (Pordenone) – *Spoved Italijana*

LITERARNI FESTIVALI IN DOGODKI V FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI

- ◆ Dantedì (25. marca) – mednarodni dan Danteja Alighierija
- ◆ Pordenone Legge – knjižni festival | pordenonelegge.it
- ◆ Dedic Festival Pordenone (festival, posvečen enemu avtorju, v Pordenonu) | dedicafestival.it
- ◆ Monfalcone Geografie (festival GEOgrafije v Tržiču) | geografiemonfalcone.it
- ◆ èStoria Festival Gorizia (festival èStoria v Gorici) | estoria.it
- ◆ TriesteBookfest (tržaški literarni festival) | triestebookfest.com
- ◆ Montagna Teatro Festival Letteratura (festival gorskega literarnega in gledališkega ustvarjanja) – Gledališče Verdi v Pordenonu | teatroverdipordenone.it
- ◆ Riflettori sul nord-est (Severovzhod pod reflektorji) – Latisana | comune.latisana.ud.it

SLOVENIJA

Literarne poti in kraji

- ◆ Kobarid: Rojstna hiša Simona Gregoričiča: <https://tol-muzej.si/>
- ◆ Sešana: Spominska soba Srečka Kosovela: <https://www.visitkras.info/>
- ◆ Kranj: Rojstna hiša Franceta Prešerna: <https://visitzirovnica.si/france-preseren/>
- ◆ Škofja Loka – Grad Ivana Tavčar: <https://www.poljanskadolina.com/sl/>

ITALIJA

Literarne poti in kraji, Furlanija-Juljska krajina

- ◆ Enrico Galiano – Val Tramontina: [hCps://youtu.be/eXZx3Vlfzs0](https://youtu.be/eXZx3Vlfzs0)
- ◆ Mauro Corona – Erto in Valcellina: [hCps://youtu.be/DxYwrNDFQpl](https://youtu.be/DxYwrNDFQpl)
- ◆ Tullio Avoledo – Valvasone : [hCps://www.youtube.com/watch?v=SbUt2tBmT88](https://www.youtube.com/watch?v=SbUt2tBmT88)
- ◆ Oče David Maria Turoldo – Rojstna hiša v Sedeglianu: centrostudituroldo.it/la-casa-natale/

DIGITALNI VIRI

- ◆ Smart Guide Tolmin: smart-guide.org/destinations/en/tolmin-gorge/
- ◆ Spletna stran doline Soče: soca-valley.com/it/attrazione/le-gole-di-tolmin/
- ◆ Dante v Karniji: danteincarnia.it

◆ Podcast SicCome Dante: siccomedante.it

VREDNOST ČEZMEJNE IZKUŠNJE

Predlagane poti prikazujejo, kako je Dante postal sestavni del ljudskega izročila obmejnega območja. Od mita slovenskih jam do spornega doprsnega kipa v muzeju, skozi domačije slavnih slovenskih pisateljev (Bevk, Kosmač), k »*Ce fastu?*«, besedam, zapisanim v *De Vulgari Eloquentia*, vse do legendarne grajske noči in furlanskih Dantejevih rokopisov. Mreža literarnih poti – *Od Arzina do Celline*, *Avtorski sprehodi*, *Po Pasolinejevih sledeh v San Vitu in Casarsi*, *projekt Torrate di Chions* – bogati potovanje z izkušnjami sodobnega in inovativnega literarnega turizma, ki povezuje Dantejevo literarno tradicijo s književnostjo 20. stoletja in sodobnim literarnim ustvarjanjem.

ČEZMEJNA DANTEJEVA POT

IZ TORVISCOSI V IZOLO

Od novonastalega mesta do pričevanj o Danteju

Italija / Slovenija

Enodnevni izlet

Trajanje: 1 dan (9:00–18.00)**POTEK:** Torviscosa (Italija) → Izola (Slovenija)**Razdalja:** skupaj približno 120 km**Tema:** literarna pričevanja o industrializaciji v 20. stoletju → srednjeveška rokopisna pričevanja

KRAJŠI OPIS POTI

Pot združuje dva ključna trenutka italijanskega zgodovinskega dogajanja: industrializacijo v 20. stoletju in Dantejev srednji vek. Pot se začne v Torviscosi, novonastalem mestu, zgrajenem med letoma 1937 in 1940 za proizvodnjo celuloze, ki se je danes preobrazilo v *literarno mesto*, kjer profesionalni igralci uprizarjajo dela o melioraciji, industrializaciji in družbeni preobrazbi Furlanije. Gre za multimedijsko izkušnjo, ki prikazuje, kako je književnost 20. stoletja opisovala velike gospodarske spremembe. Po prečkanju meje s Slovenijo pot zapelje do Izole, kjer je v 14. stoletju notar in sekretar Pietro Campenni iz Tropee (v letu 1395 in med letoma 1398 in 1400) ročno prepisal dva kodeksa Božanske komedije, ki ju danes hranijo v Parizu in Benetkah. Od zgodbe o industrializaciji do srednjeveškega rokopisnega pričevanja: pot, ki prikazuje, kako je vsaka doba uporabljala svoja sredstva, da je opisala preobrazbo okolja in utrdila kolektivni spomin.

PROGRAM DNEVA

Prihod v Torviscoso, začetek literarne poti
Malisana (podeželski zaselek in cerkev iz 14. st.)
Delavska vas in Trg del Popolo
Delavsko društvo 1938 (originalna notranja oprema)
Odhod proti Sloveniji (prek Trsta)
Kosilo
Prihod v Izolo
Podestatova palača in zgodovina dveh kodeksov
Palača Besenghi degli Ughi
Povratek

ITALIJA

Literarna Torviscosa – Mesto iz 20. stoletja

Torviscosa in Malisana, Videm, Furlanija - Julijska krajina

Lokacija: center Torviscose in zaselek Malisana

Trajanje ogleda: celoten ogled traja 2 uri

Vstopnina: brezplačno

Dostopnost: popolnoma dostopno – sodobno mesto na ravnem terenu

Informacije: protorviscosa.it

Interaktivne tehnologije

Brezplačen avdio vodnik na spletni strani izi.TRAVEL: protorviscosa.it/turismo/territorio-torviscosa-citta-fabbrica-di-fondazione/

Video-avdio vodnik: *Torviscosa letteraria (Literarna Torviscosa)* vodnik s posnetki igralcev (projekt Interreg DANTE)

Pro Torviscosa: protorviscosa.it

Literarna pričevanja o industrializaciji

Tako kot je Dante skozi like Božanske komedije pripovedoval o srednjeveških Firencah in o političnih spremembah tedanjega časa, so pisatelji 20. stoletja pripovedovali o veliki industrijski preobrazbi Italije. Torviscosa predstavlja tak prehod: iz močvirnatga območja v industrijsko mesto v pičlih treh letih (od leta 1937 do leta 1940). Književnost je pričala o tem zgodovinskem pretresu: melioracija močvirij, prihod delavcev, rojstvo do tedaj neobstoječe skupnosti, režim, ki je oblikoval ljudi in mesta. Skozi glas igralcev, ki uprizarjajo ta dela, mesto postane živo prizorišče pripovedovanja o spremembah.

Zanimivosti:

- ◆ Malisana – podeželski zaselek in cerkev iz 14. st. z izvirnimi freskami
- ◆ Delavska vas iz tridesetih let – racionalistična arhitektura
- ◆ Metafizični Trg del Popolo – mestna hiša iz leta 1937
- ◆ Trg Marinotti 1937–38, gledališče in Drevored Villa
- ◆ Industrijski obrat – vidna industrijska arheologija
- ◆ Delavsko društvo 1938 – ohranjena notranja oprema iz tridesetih in štiridesetih let 20. stoletja (ogled notranjosti: pon.–sob. 08:00–14:00, pet. 08:00–20:00, zaprto ob nedeljah)

SLOVENIJA

Izola – Kodeksi iz štirinajstega stoletja in plemiška palača

Podestatova palača in Palača Besenghi degli Ughi, Izola

V Izoli najdemo dve pisani pričevanji o spominu na Danteja. Med letoma 1395 in 1400 je notar in sekretar Pietro Campenni iz Tropee ročno prepisal dva kodeksa Božanske komedije, opremljena s komentarji Benvenuta Rambaldija iz Imole. Kodeksa, hranjena v Parizu in Benetkah, sta plod temeljitega in natančnega dela. Vsaka stran je bila prepisana črka za črko, okrašena in vezana. Palača Besenghi degli Ughi pa priča o plemiških vezeh. Rodbina Ughi, ki jo Dante v šestnajstem spevu Raja uvršča med velike florentinske rodbine, je v Izoli našla novo slavo prek družine Besenghi. V 19. stoletju je bil Giuseppe Pasquale Besenghi degli Ughi eden najdejavnejših izobražencev v Istri. Od pripovedi o sodobni industrializaciji do srednjeveških kodeksov: pot prikazuje plastovitost literarnega spomina.

Lokacija: staro mestno jedro Izola, Slovenija

Urniki: staro mestno jedro je vedno dostopno | Palača Besenghi: zunanost si je možno ogledati kadarkoli

Vstopnina: brezplačno (staro mestno jedro in zunanost)

Dostopnost: staro mestno jedro je zaprto za promet in v celoti dostopno

Informacije: visitizola.com

Zanimivosti:

- ◆ Podestatova palača – sedež beneške uprave
- ◆ Zgodovina dveh kodeksov Pietra Campennija (v letih 1395 in 1398-1400)
- ◆ Palača Besenghi degli Ughi – plemiška arhitektura
- ◆ Povezava: Raj, šestnajsti spev, 88-90 (»Videl sem Ughe...«)
- ◆ Beneški krilati lev in Dantejeva ulica
- ◆ Srednjeveško mestno jedro, zaprto za promet

DIGITALNI VIRI

- ◆ Pro Torviscosa: protorviscosa.it
- ◆ Visit Izola: visitizola.com
- ◆ Podcast SicCome Dante: siccomedante.it
- ◆ Brezplačen avdio vodnik na spletni strani izi.TRAVEL: protorviscosa.it/turismo/territorio-torviscosa-citta-fabbrica-di-fondazione/

DODATNI NASVETI

ITALIJA

Literarne poti in kraji, Furlanija-Juljska krajina

- ◆ Moimacco: Vila De Claricini Dornpacher: <https://villadeclaricini.it/>
- ◆ Gemona del Friuli: Katedrala in Dantejev zvon: <https://visitgemona.com/feel/arte-e-cultura/duomo/>
- ◆ Casacco - Muzej Carla Sgorlon: <https://comune.cassacco.ud.it/it/vivere-il-comune-100375/luoghi-%20100376/museo-lcarlo-sgorlon-%20163044>
- ◆ Videm in Santa Maria la Longa – Kraji Giuseppe-ja Ungaretti: <https://www.lavitacattolica.it/santa-maria-la-longa-una-guida-sui-luoghi-vissuti-da-ungaretti/>
- ◆ Grad Colloredo di Monte Albano: Ippolito Nievo <https://consorziocastelli.it/icastelli/udine/colloredo>

SLOVENIJA

Literarne poti in kraji

- ◆ Ilirska Bistrica – Pot Dragotina Kette: <https://www.ilirska-bistrica.si/objava/967469>
- ◆ Sežana – Pot in hiša Srečka Kosovela: sezana.si/objava/301140
- ◆ Dutovlje – Spominska soba Borisa Pahorja: <https://www.visitkras.info/soba-borisa-pahorja>
- ◆ Velike Lašče – Hiša Levstika in Stritarja: <https://velikolaska.si/en/spominska-soba/>
- ◆ Nova Gorica – Ljubka Trail po sledih Ljubke Šorli: <https://www.go2025.eu/en/projects/the-ljubka-trail>
- ◆ Vrhnika – Spominska soba in Pot Ivana Cankarja: <https://visitvrhnika.si/>
- ◆ Ljubljana – Hiša Valentina Vodnika: <https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/>

VREDNOST ČEZMEJNE IZKUŠNJE

Potovanje vzpostavlja dialog med dvema različnima načinoma ohranjanja kolektivnega spomina. Torviscosa je zgled, kako je književnost v 20. stoletju spremljala in pričala o industrijski preobrazbi Furlanije. Zvočni in slikovni vodiči nam danes odpirajo vrata v dediščino, ki bi sicer ostala skrita očem. Izola pa nas spominja, kako se je pred šeststo leti neki pisar odločil, da bo celotno Božansko komedijo ročno prepisal in tako znanje posredoval po najnaprednejši poti tistega časa – z rokopisom. Dve različni tehnologiji v službi pripovedovanja: na eni strani digitalni video posnetki, na drugi srednjeveški kodeks, okrašen z miniaturnimi. Združeni pa v skupnem cilju – povedati, kdo smo, od kod prihajamo in v kaj se spreminjamo.